

SAMUEL GRADEL

ur. 1918; Lublin

STRESZCZENIE RELACJI MÓWIONEJ

Samuel Gradel opowiada o domu rodzinnym przy ulicy Staszica 22, w którym spędził pierwsze lata życia – wspomina niewygodny układ mieszkania, znajdującą się w oficynie szkołę żydowską, a także bogatego sąsiada Szapirę, zajmującego drugie piętro budynku.

W relacji mowa również o domu przy ulicy Probstwo 19 wybudowanym przez Spółdzielcze Stowarzyszenie Mieszkaniowe Spółdom, założone między innymi przez ojca Samuela Gradla, w którym rodzina mieszkała w komplecie w latach 1929-1939, a po wybuchu wojny przebywali tam rodzice Samuela Gradla, do czasu przesiedlenia ich do getta.

Samuel Gradel opowiada o rodzicach – ojcu, Mojżeszu, działaczu społecznym, dyrektorze Banku Spółdzielczego Rzemieślników i Drobnych Kupców Żydów, właścicielu sklepu z książkami i materiałami piśmienniczymi, założycielu żydowskiej gazety „Lubliner Tugblat”, członku zarządu Gimnazjum Humanistycznego Koedukacyjnego Towarzystwa Zakładania Szkół Żydowskich; oraz matce, Szifrze z domu Braberman, pracującej w rodzinnym sklepie przy ulicy Kowalskiej 5. Mówi również o rodzeństwie – starszej siostrze Dworze i młodszym bracie Emanuelu.

Kolejnym tematem poruszonym w relacji jest edukacja – nauka w gimnazjum humanistycznym, a później w szkole budowlanej, którą kończyło się uzyskaniem dyplomu technika budowlanego.

Samuel Gradel wspomina przedwojenną dzielnicę żydowską – synagogi Maharszala i Maharama, a także warunki sanitarne panujące wśród biedoty żydowskiej. Mówi również o jesziwie i rabinie Majerze Szapirze. Opowiada o profesjach wśród przedwojennej społeczności żydowskiej.

Lata 30. wspominate są z sentymentem jako czas nauki i zabaw szkolnych, wyjść na tańce, wyjazdów na letniska i wycieczki.

Spokojne życie rodziny przerywa wybuch II wojny światowej. Samuel Gradel wraz z bratem uciekają z sąsiadami Neumannami do Kowla, a później, po ustanowieniu granicy na Bugu, do Podhajec. W 1940 roku zostają wywiezieni na Ural, do Lublina wracają dopiero w 1946 roku. Relacja z okresu wojennego dotyczy także korespondencji przychodzącej od rodziców z wojennego Lublina.

W ostatniej części relacji mowa o życiu powojennym – powrocie do Lublina, poznaniu losów rodziny, trzech miesiącach spędzonych w kibucu przy ulicy Lubartowskiej 19, wyjeździe do Niemiec, a stamtąd do Izraela w 1948 roku.

Data i miejsce nagrania	2006-11-13, Tel Awiw
Rozmawiał/a	Tomasz Czajkowski
Słowa kluczowe	Samuel Gradel, streszczenie relacji mówionej
Autor streszczenia	Justyna Molik
Prawa	Copyright © Ośrodek "Brama Grodzka - Teatr NN"